

Методичні рекомендації з питань організації діяльності психологічної служби в системі освіти у 2021/2022 навчальному році

Кабінет «Навчально-методичний центр психологічної служби» подає для використання в роботі покликання на електронні джерела.

Програми факультативів, спецкурсів і курсів за вибором розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/fakul-tatyvy/>

Перелік просвітницько-профілактичних програм розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psycholohiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/najkraschi-rozrobky-metodyky-treninhy-zhurnaly/>

Корисні ресурси з медіаосвіти та медіаграмотності

Безпека дітей в інтернеті: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robota-ta-zahist-prav-ditini/bezpeka-ditej-v-interneti>

Безпека в інтернеті: <https://imzo.gov.ua/diyalnist/bezpeka-v-interneti/>

Національної академії педагогічних наук України: <https://ispp.org.ua/elektronna-biblioteka/>

Портал медіаосвіти та медіаграмотності:

<https://medialiteracy.org.ua/category/library/resources-library/>

Підбірка актуальних ресурсів з медіаграмотності:

<https://gurt.org.ua/articles/42722/>

Добірка онлайн-ресурсів про медіаграмотність від освітнього омбудсмена: <https://nus.org.ua/news/dobirka-onlajn-resursiv-pro-mediagramotnist-vid-osvitnogo-ombudsmena/>

Добірка матеріалів про медіаграмотність:

<https://msu.edu.ua/library/mediahramotnist-korysni-materialy/> Медіаграмотність для освітян:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about

Медіаграмотність як інструмент активного освоєння комунікаційних середовищ:

<http://www.biblioteka.lviv.ua/files/Media.pdf>

Цифрова освіта: <https://osvita.diia.gov.ua/>

Цифрова гігієна: яких правил варто дотримуватися в інтернеті?:

<https://thedigital.gov.ua/news/tsifrova-gigiena-yakikh-pravil-varto-dotrimuvatisya-v-interneti>

Цифрова гігієна: як користуватися соцмережами, аби вони не використовували вас?: <http://surl.li/xgju>

Академічна доброчесність.

Корисні матеріали роботи в цьому напрямі

Художні фільми «Великі очі» «Дружина»

Відеоролики

«Що таке академічна доброчесність?»

«Академічна доброчесність. Анімаційний ролик.»

«Академічна доброчесність у школі.»

«Як уникнути плагіату. Рекомендації.»

«Роль оцінювання у формуванні академічно доброчесного середовища.»

«Після школи: профорієнтація та навчання впродовж життя»

«Могилянська про академічну доброчесність»

«Оформлення списків джерел. Цитування та посилання - Короткі поради - Світлана Чуканова»

«Чесність починається з тебе»

Канал «AcademIQ. Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти»

Сайт «AcademIQ»

Підлітків цікавлять питання щодо практики використання запобіжних засобів та методів контрацепції, статевих стосунків та методів контрацепції, дружби, кохання, ранньої вагітності.

Корисні ресурси роботи в цьому напрямі

<https://necessary.education/biology>

<https://issuu.com/fulcrumua/docs/web>

https://issuu.com/fulcrumua/docs/littlemonster_fulcrum

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:EPF+SEXED101+2018_T2/about

<http://www.womanhealth.org.ua/resursy-fondu/drukovani-vydannya/for-adolescents-parents/>

<http://www.womanhealth.org.ua/resursy-fondu/drukovani-vydannya/for-educational-psychologist-volunteers/>

<https://childfund.org.ua/publikatsii>

<https://savechild.com.ua/teachers>

<https://savechild.com.ua/4-7>

<https://savechild.com.ua/8-11>

<https://savechild.com.ua/12-15>

<https://savechild.com.ua/bezpeka>

<https://savechild.com.ua/onlinelearning>

<https://la-strada.org.ua/biblioteka>

<https://teenergizer.org/https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robot/korysni-posylannya/>

<https://stop-sexting.in.ua/>

<http://knowledge.org.ua/uk/seksualne-vihovannja-ditej-buklet-cifri-ta-korysni-posilannja/>

Психологічне забезпечення освітнього процесу неможливе без здійснення фахівцями профілактики, корекції, консультування тощо, що спирається на діагностичну складову.

Вкотре, акцентуємо увагу та просимо довести до відома фахівців психологічної служби, що Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи розроблено методичні рекомендації

«Застосування діагностичних мінімумів у діяльності працівників психологічної служби».

Діагностичний мінімум розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням:

<https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psychologiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/navchalno-metodychni-materialy-dlya-psychologiv/psychodiahnostychna-robota/>.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 689 «Питання проведення моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні» (<https://zakon.rada.gov.ua/go/689-2019-%D0%BF>) Міністерство освіти і науки України протягом останніх років здійснює моніторинг наркотичної та алкогольної ситуації в Україні.

Нормативно-правові документи щодо здійснення профілактичних заходів у закладах освіти щодо зниження рівня вживання алкоголю та наркотичних речовин підлітками:

Закон України від 21.01.2010 р. №1824-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв» за покликанням:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1824-17;>

Закон України від 15.02.1995 р. №62/95-ВР «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» за покликанням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>

наказ МОН від 22.05.2018 р. № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 31 липня 2018 року за № 885/32337 за покликанням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18> .

Частина 1 статті 16 «Конвенції про права дитини» передбачає, що жодна дитина не може бути об'єктом свавільного або незаконного втручання в здійснення її права на особисте і сімейне життя, має право на недоторканність житла, таємницю кореспонденції або незаконного посягання на її честь і гідність:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text .

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 р. № 2657-VIII передбачено, що керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування):<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>

Нагадуємо, що наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 за № 11/34394, затверджено Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) та Порядок застосування заходів виховного впливу:

https://serch.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE34394Z.html

Звертаємо увагу, що для використання у роботі з даної проблематики можна скористатися матеріалами спеціальної рубрики: «Корисні посилання щодо теми антибулінгу», яка розміщена на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України та вебсайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/korisni-posilannya-shodo-temi-antibulingu>

Нормативно-правові документи щодо запобігання та протидії насильству:

Указ Президента України від 25 травня 2020 року №195/2020 «Про Національну

стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі»;

Указ Президента України від 21 вересня 2020 року №938/2020 «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такогонасильства»;

Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/202 «Про Національну стратегію у сфері прав людини»;

Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;

Постанова КМУ від 30 травня 2018 р. № 453 «Про затвердження Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року»;

Постанова КМУ від 01 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»

Постанова КМУ від 1 червня 2020 р. № 587 «Про організацію надання соціальних послуг»;

Постанова Кабінету Міністрів України № 658 від 22.08.2018 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»;

Постанова КМУ від 24 лютого 2021 р. № 145 «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року»;

Розпорядження Кабінету Міністрів України № 728-р від 10.10.2018 «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року»; наказ Міністерства освіти і науки України № 509 від 22.05.2018 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України»; наказ МОН від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендації щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»;

наказ Міністерства освіти і науки України № 1646 від 28 грудня 2019 року «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 р. за № 111/34394;

наказ Міністерства освіти і науки від 26.02.2020 № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти»;

лист Міністерства освіти і науки України від 29.01.2019 року за № 1/11 – 881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосувань норм Закону України щодо протидії булінгу»;

лист Міністерства освіти і науки України від 20.03.2020 року № 6/480-20 «Про план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти»;

лист Міністерства освіти і науки України від 19.05.2020 № 6/645-20 «Щодо діяльності Національної дитячої гарячої лінії»;

лист Міністерства освіти і науки України від 13.01.2020 № 6/37-20 «Про

підвищення рівня педагогічної компетенції щодо запобігання та протидії проявам насильства в закладах освіти»;

лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2020 № 6/642-20 «Щодо реалізації проєкту»;

лист Міністерства освіти і науки України від 11.02.2020 № 1/9-80 «Про затвердження наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 року №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу, (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»;

лист Міністерства освіти і науки України від 31.03.2020 № 063/3996 «Про план заходів спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти»;

лист Міністерства освіти і науки України від 16.04.2020 № 063/4673 «Роз'яснення щодо застосування наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646»;

лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2020 №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)» ;

лист Міністерства освіти і науки України від 29.12.2018 № 1/9-790 щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу;

лист Міністерства освіти і науки від 10.09.2019 № 1/9-570 щодо проведення в закладах освіти Всеукраїнського тижня з протидії булінгу;

лист МОН від 20.03.2020 № 6/480-20 «Про план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти»;

лист МОН від 27.06.19 № 1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н. р. безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок»;

лист Міністерства освіти і науки України від 17.11.2020 №6/1379-20 «Щодо Європейського дня захисту дітей від сексуальної експлуатації і сексуального насильства та Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства»»;

лист МОН від 10 березня 2021 р. № 1/9-128 «Щодо необхідності проведення додаткових профілактичних заходів в середовищі дітей та підвищення обізнаності батьків».

Також рекомендуємо використовувати методичні матеріали з цього напрямку роботи, схвалені МОН для використання у закладах освіти. Матеріали щодо запобігання та протидії насильству для практичного використання фахівцями розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psychologiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/najkraschi-rozrobky-metodyky-treninhy-zhurnaly/>

Одним із важливих напрямів діяльності працівників психологічної служби є просвітницька і профілактична робота з подолання злочинності серед неповнолітніх. Аналіз стану правопорушень серед підлітків дає підстави вважати подолання криміногенної ситуації в дитячому та молодіжному середовищі проблемою гострою та актуальною для суспільства.

Звертаємо вашу увагу, що на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» розміщено «Банк програм для неповнолітніх у конфлікті з законом» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna->

[baza-psyholohiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/najkraschi-rozrobky-metodyky-treninhy-zhurnaly/](https://imzo.gov.ua/baza-psyholohiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/najkraschi-rozrobky-metodyky-treninhy-zhurnaly/) .

Профілактичні програми для фахівців психологічної служби розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням:

<https://docs.google.com/document/d/1zi31pjwMLqRSjoxpe5vFCkPd18SqsF2JbSYeOITyfgk/edit>

Міністерство освіти і науки України рекомендує використовувати у роботі корекційні програми, що розміщено на сайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: https://docs.google.com/document/d/1jjQzAxFTFXdzVBaYu5OxcprqMz9gxmztz_IsEJDisfnM/edit

Під час проведення корекційної роботи працівникам психологічної служби рекомендовано використовувати програми переможців III етапу Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» у номінації «Корекційно-розвиткові програми», які отримали гриф Міністерства освіти і науки України,

Матеріали розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/vseukrains-kyu-konkurs-avtors-kykh-prohram-praktychnykh-psyholohiv-i-sotsial-nykh-pedahohiv-novi-tekhnohii-u-noviy-shkoli/avtors-ki-prohramy/avtors-ki-prohramy-2020/>

Перелік корекційно-розвиткових програм, типових освітніх програм, методичних рекомендацій, навчально-методичних посібників для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyni-programi/>

Порядок додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг), які проводять (надають) фахівці (з числа працівників закладу освіти та, за потреби, додатково залучені фахівці), з якими заклад освіти або відповідний орган управління освітою укладають цивільно-правові договори, визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 88 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» розміщено за покликанням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF>

Профорієнтаційну роботу для працівників психологічної служби розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psyholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/proforientatsiyna-robota/>.

Одним із головних інструментів фахівця психологічної служби є планування. Перелік нормативно-правового забезпечення фахівців психологічної служби у системі освіти України, що постійно оновлюється та доповнюється, розміщено на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/psyholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/informatsijna-baza-psyholohiv-ta-sotsialnyh-pedahohi/>

Поточну роботу фахівець психологічної служби закладу освіти фіксує в журналі практичного психолога/соціального педагога відповідно до листа МОН від 24.07.2019 № 1/9-477 «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України» за покликанням: <https://imzo.gov.ua/2019/07/25/lyst-mon-vid-24-07-2019-1-9-477-pro-typovu-dokumentatsiiu-pratsivnykiv-psyholohichnoi-sluzhby-u-systemi-osvity-ukrainy/>

Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід) : колективна монографія / наук. ред. В.Г. Панок.

– Київ : Ніка-Центр, 2020. – 152 с. Зі змістом монографії можна познайомитись за покликанням: <https://lib.iitta.gov.ua/722337/1/nauk-metod-zabezp-dialnosti.pdf>

У 2021/2022 навчальному році триває Всеукраїнський конкурс авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» (наказ Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2018 року № 555, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26 червня 2018 року за № 744/32196, розміщено за покликанням: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0744-18>).

Номінацією 2021/2022 навчального року визначено «Просвітницькі програми», спрямовані на формування психологічних знань, підвищення рівня психологічної культури і психологічної компетентності учасників освітнього процесу (наказ МОН від 01.07.2021 № 571 «Про проведення Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі» у номінації «Просвітницькі програми» за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1XOobs6LOzDddv6-FAxP83c69CJP1EhNR/view>